

TITULUS XXXV.

DE STATU MONACHORUM ET CANONICORUM REGULARIUM.

333. *Nota.* Statum in genere esse certam vivendi rationem, qua quis alteri devinctus perpetuò persistit. Et est triplex: *Episcopalis*, sub quo continetur Clericalis, *monasticus*, et *conjugalis*; cum inter Clericos solus Episcopus per se obligetur suæ Ecclesiæ, monachus Religioni, et conjux conjugii. Huc pertinet solus status monasticus, de quo potiora dicta sunt in *tit. de Regular.* His residua presertim de clausura afferentur. Ceterum licet in rubrica monachi distinguantur à Canonicis Regg., tamen communiter in jure, ubi materia accommodata est, nomine *monachorum* veniunt omnes Religiosi, Canonici, Clerici, mendicantes et monachi propriè dicti (*c. 2. de postulando.*)

334. Q. I. *Quid statuatur in hoc titulo circa Religiosos?*

R. 1.º Ut Episcopo sint subjecti, nisi eximantur; prima tamen correctio sit penes Prælatum (*c. 1. h. t. c. 7. de off. ord.*)—2.º Ut nec recipiantur ad monasterium, nec promoveantur ad officia pro pretio, nec peculium habeant, nec singuli per villas et Parochias ponantur (*cap. 2. h. t.*)—3.º Cistercienses jubentur favere primævam Regulam (*c. 3. eod.*)—4.º Canonici Regulares non resignantes proprium, non debent sepeliri in loco sacro; secus exhumandi, si id sine scandalo fieri possit (*c. 4. eod.*)—5.º Canonicis in Parochia existentibus dandus est socius (*cap. 5. eod.*)—6.º Necessaria ad disciplinam regularem commendantur (*cap. 6. h. t.*)—7.º Jubentur celebrari Concilia provincialia singulis trienniis (*c. 7. eod.*)—8.º Præscribitur forma correctionis et visitationis (*c. fin. eod.*)—9.º Severè præcipitur clausura monialium; ita ut neque Abbatissa ad homagium domino directo præstandum exire de claustro possit; sed id facere debeat per procuratorem (*cap. unic. hoc. tit. in 6.*)—10. In *Clem. 1. hoc. tit.* multa statuuntur pro monachis nigris circa modestiam in vestitu et victu, circa confessionem et communionem menstruam; prohibentur venationes, et aucupia, accessus ad curias Principum animo nocendi Prælatis, et detentio armorum intra septa monasterii sub pœna excommunicationis latæ; disponitur circa solitudinem, prioratus et promotionem monachorum ad ordines. In *Clem. 2. eod.* jubentur moniales visitari ab Episcopo; exemptæ quidem Apostolica, non exemptæ verò ordinaria auctoritate.

335. Q. II. *Quid juris circa clausuram monialium?*

a—Agitur de hac materia in Sexto, Clementinis, et Extrav. comm. *h. t.*—In Decreto d. 58. et 16. q. 1. et 32. q. 1. c. 3.—In Trid. sess. 25. de regg.—In Codice l. 26. 44. 54. 55. C. de Episc. et Cler. l. 13. cum seqq. Auth. C. de SS. Eccl.—Nov. 123. c. 27 et 33. cum seqq.—Et Nov. 5. per tot.

R. 1.º Omnes moniales professæ ita strictè obligantur ad clausuram, ut sub pœna excommunicationis latæ à monasterio egredi non possint (*Can. unic. h. t. in 6. Trid. S. 25. c. 3. de Regg. Const. Pii V. incip. Circa Pastoralis*, et Greg. XII. incip. *Deo sacris virginibus*; nisi adsit justa causa et consensus Episcopi, vel saltè Prælati in monasteriis plenè exemptis; uti sunt *morbus contagiosus et incendium*, et aliæ his similes, ut inundatio, incursio hostilis, electio Abbatissæ ad aliud monasterium.—2.º Nemo adultus usu rationis pollens, sive vir, sive femina. sub pœna excommunicationis latæ, ingredi potest monasteria monialium sine Episcopi vel superioris licentia in scriptis obtenta (Trid. S. 25. c. 5. *de Regul.*); quæ excommunicatio à Trid. non reservatur, sed ex stylo Curie pro absoluteione recurri solet ad S. Pœnitentiariam; Monacell. Pignatt., Mattheuc.—Dari autem solet hæc licentia, vel à jure, vel ab homine hac potestate prædito, ex causa necessitatis aut utilitatis, v. g. si monasterium sit reparandum, visitandum, si monialis ægrota indigeat medico, Sacerdote etc.—3.º Spectato jure com. neque licitum est accedere moniales colloqui causa, *c. un. h. t. in 6. ibi: ingressus vel et accessus patent ad easdem*; et *c. 8. de vit. et honest. Cler.* Specialiter autem sac. Congregatio prohibet Religiosis, cujuscumque Ordinis, gradus et dignitatis, ne sine licentia expressa ejusdem sac. Congreg. accedant monasteria quarumcumque monialium ad colloquendum sive tractandum cum eis (Decret. edit. an 1590. nonis Maji.)

336. Q. III. *Quid juris circa clausuram virorum Regularium?*

R. 1.º Fœminæ ingredientibus vel religiosi easadmitentes, ad septa monasterii, prætextu privilegiorum et facultatum ingrediendi monasteria virorum, ipso facto incurrunt excommunicationem latæ sententiæ, etsi sint personæ nobiles, comitissæ, aut marchionissæ. Ità const. Gregor. XIII. incip. *Ubi gratiæ*, et Pii V. *Regularium*.

An verò excommunicatio incurratur eo casu, quo fœminæ ingrediuntur, vel à religiosi admittuntur sine prætextu privilegii, dubium est. Affirmant Donatus, Navarr., Suarez, Reiff. cum cilt. n. 73., quorum sententia nititur authentica declaratione S. Pii *Decet Romanum*, ubi declarat mentis et intentionis suæ fuisse, ut in cit. Bulla: *Regularium personarum*, comprehenderentur mulieres, non solùm prætextentes privilegia, sed etiam aliæ quæcumque in genere et in specie. Habetur declaratio ista in Bullario Cherub. Constitutioni cit. n. 20 annexa. Negant, saltè pro Germania, Laym., Engl., Pirh., Schmalz. et alii: tum quia declaratio ista facta est intuitu et in favorem Congreg. montis Virginis, adeoque videtur specialis pro illa Congregatione, tum quia Greg. XIII. cit. constit. *Ubi gratiæ* n. 28. in bullar., loquitur de solis prætextentibus privilegia §. 3. inquiens: «Abbatissis verò, necnon Abbatibus, conventibus ac aliis monasteriorum utriusque sexus superioribus, et personis quocumque nomine vocentur, districtè præcipimus sub eadem excommunicationis pœna, nec non privationis dignitatum, beneficiorum et officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa et alia in posterum obtinenda, ut in monasteria, domos et loca sua, quemquam prætextu hujusmodi licentiarum et facultatum ingredi

faciant, vel permittant:» Tum denique quia dicta declaratio, vel ubique non est usu recepta, vel contraria locorum consuetudine ei derogatum est. Quod in hoc puncto sentiam, breviter.

2.º Prælati et Religiosi, etiam sine prætextu privilegii, admittentes in claustrum fœminam, peccant: agunt enim contra prohibitionem gravem juris communis: *Can. 20. pervenit 18. q. 2.*: ubi dicuntur severissimæ ultioni subdendi, nisi forsitan parvitas materiæ à gravitate peccati excuset. Stante declaratione Piana, ubi viget, mulieres ingredientes monasteria virorum, etiam sine prætextu privilegiorum, incurrunt excommunicationem latæ sententiæ reservatam Papæ, ut statuitur in cit. Constit. Piana §. 3. *Districtè prohibemus mulieribus etc.* At Prælati et Religiosi fœminas hoc modo admittentes non incurrunt excommunicationem; bene verò alias pœnas in Piana Const. expressas, scilicet privationis officiorum, et inhabilitatis ad illa, et suspensionis à divinis ipso facto, et sine alia declaratione, §. 4. *ibid.*, ubi nulla mentio fit excommunicationis. Neque ex Const. Gregoriana Prælati et Religiosi hanc excommunicationem incurrunt; quia Const. ista, ut legenti patet, loquitur solum de admittentibus fœminas prætextu facultatum. Hinc nescio, ex quo fonte, vel jure P. Reiff. hic *num. 74.* hanc excommunicationem contra admittentes hauserit: dicit quidem Gregor. XIII similem declarationem edidisse, teste Navar. in *commentar. IV. de Regular. num. 62.*; sed in Navarro nihil simile inveni, nec declaratio ista ab alio auctore affertur. Melius Constitutiones istas ponderavit Sanchez, *lib. 6. moral. cap. 16. à num. 79.*, ubi non excommunicationem, sed alias pœnas mox enumeratas ex Piana Constit. asserit Prælatos et Religiosos incurrere. Quod et ego antè asserui, inspectis et iterum relectis dictis Constitutionibus.

3.º Sicubi declaratio Piana non est usu recepta, vel per consuetudinem contrariam abrogata est, nec fœminæ sine prætextu facultatum ingredientes, nec Religiosi eas admittentes vel tolerantes, incurrunt pœnas Constit. Piane: ita probabiliter DD. pro sententia negativa allegati. Nam consuetudo derogare potest juri humano per *c. fin. de consuetud.*, præsertim cum talis consuetudo in certis circumstantiis possit esse rationabilis, saltè negativè, quatenus non est irritabilis et nutritiva peccati; modò ingressus iste rarò fiat, et sine dispendio disciplinæ regularis: vel si cohonestetur per aliquam causam, ob quam momentaneus transitus per ambitum domus Religiosæ fœminis permittatur, vel potiùs ex necessitate tolleretur certis diebus. Incumbit tamen conscientie superiorum consuetudines istas non laxare, sed restringere, aut totaliter extirpare, ne scandala in claustris et foris oriantur.

337. Q. IV. *Quæ personæ et casus excipiantur à dictis Constitutionibus?*

R. 1.º Imperatores, Reges, et qui his æquiparantur, Principes Imperii superiorem in suo territorio non recognoscentes, eorumque uxores ac liberi, non censentur comprehendi in istis Constitutionibus; adeoque cum suo honesto comitatu ingredi possunt monasteria, non tantum virorum, sed et monialium: ita com. DD. Nam personæ istæ sunt speciali

nota dignæ; neque veniunt sub generali nomine comitissarum, aut marchionissarum; ergò cum non exprimentur, censentur non comprehendi in dictis Constitutionibus.—2.º Fundatrices non de jure, sed ex consuetudine, sicubi introducta est, admitti possunt in monasteria virorum. Idem dic de principibus fœminis, si aliàs admitti consueverunt, licet mariti earum in suo territorio superiorem recognoscant; nam consuetudo ista non est tantopere reprehensibilis: tum quia ingressus iste supponitur esse rarus; tum quia dignitas tantarum personarum hic in regionibus nostris purgat omnem suspensionem mali. Si autem inveterata consuetudo non est, nullo modo superiores consentire debent ad ingressum talium fœminarum; secus ubi recepta est declaratio piana, subjacent pœnis antea dictis.—3.º Omnes fœminæ ingredi permittuntur in claustra virorum, quando ibi fit processio, sepultura, missa, concio et alia divina officia: ita in cit. Const. S. Pii V. §. 3. *ibi: Quando in eis missæ et alia divina officia celebrantur, ac dum processioncs etc. accedere liberè et licitè possint et valeant.*

Bened. XIV. Constit. *Regularis disciplinæ* 3. Jan. 1742.—I. Abolet hanc concessionem.—II. Abolet et revocat quascumque facultates, licentias, et quocumque alio pacto nuncupatas concessionem factas, sive per S. R. E. Cardinales, sive per eorundem Congregationes, sive per Legatos à latere, vel apostolicos Nuntios et Internuntios.—III. Declarat subjectos censuris absque alia declaratione ipso facto incurrendis, Papæ reservatis, iis facultatibus temerè uti audentes.—IV. Declarat hac sua Constit. non derogatum esse «iis concessionibus, quæ ad favorem quarumcumque nobilium fœminarum, ex eo quod sint earundem majores, ac pro tempore existentes de familia fuerint, et habeantur fundatores vel insignes benefactores illius monasterii, intra cujus claustra vel septa fœminas etiam de familia ingredi, vel concessum, vel cautum esse sibi voluerunt, et de concessione hujusmodi confirmationem ab Apostolica hac S. Sede obtinuerunt, sive fœminæ hujusmodi sint consanguineæ et affines eorum, qui sunt domini in temporalibus locorum, in quibus monasteria sita reperiuntur, et quacumque legitima tituli vel consuetudinis causa et occasione, ingressu hujusmodi de præsentibus gaudent, factæ et impertitæ fuerunt: dummodò concessionem hujusmodi per Apostolicas in simili forma Brevis, vel sub plumbò desuper expeditas litteras duntaxat, et non aliter omninò factas et impertitas fuisse priùs Ordinariis locorum, antistibus vel præsulis, per legitima et authentica documenta constare fecerint: et dummodò nec vagandi, nec otandi, nec comedendi cœnandique, nec per ambulacra, cubicula, cœnacula, aliaque loca et officinas discurrendi causa, sed ad Ecclesiam accedendi, sacrosanctum missæ sacrificium audiendi, aliaque erga Deum pietatis officia et opera exercendi studio ingrediendi; et dummodò de earum adventu et ingressu, interdiu et opportunè faciendò, superiores pro tempore existentes priùs certiores fiant, ad hoc, ut absque Fratrum incommodo, et offensione recto tramite ad Ecclesiam pergatur, et alia de jure servanda, serventur.»

TITULUS XXXVI.

DE RELIGIOSIS DOMIBUS, UT EPISCOPO SINT SUBJECTÆ.

338. *Nota.* Locum Religiosum in jure civili accipi pro sepulchro §. 9. *Inst. de R. D.*; at hic in jure Canonico locus ille solum dicitur Religiosus, qui auctoritate Episcopi specialiter deputatus est ad cultum divinum, et opera pietatis, ut sunt Ecclesiæ seu templa, quæ à consecratione dicuntur *domus sacræ*; item monasteria, xenodochia pro peregrinis, nosocomia pro infirmis, et alia quæcumque loca auctoritate Ordinarîi erecta et deputata ad opera misericordiæ et pietatis. Excluduntur autem à præsentî titulo loca pia privata auctoritate erecta, ut oratoria privata etc.

339. Q. I. *Quid juris competat Episcopo in domibus Religiosis suæ diœcesis?*

R. 1.º Subjectio; ita ut de jure com. omnia loca Religiosa subjecta sint jurisdictioni Episcopi, quoad forum contentiosum et consueta jura Episcopalia: ita rubrica et *cap. 3. 4. 7. 8. h. t., et Can. 10. omnes basilicæ 16. q. 7., Can. 17. monasteria 18. q. 2.* Quæ jura fundant intentionem Episcopi, ut asserens aliquem locum esse exemptum, probare teneatur. Pleraque autem domus Regularium specialia privilegia Apostolica exemptæ sunt ab hac subjectione. In dubio illi censetur Ecclesia subjecta, qui primus Episcoporum aliquem actum jurisdictionis in ea exercuit, v. g. baptizando, confirmando (*c. 1. h. t.*) Et quamvis Trid. prohibeat Ecclesiam unius diœcesis uniri accessoriè Ecclesiæ alterius diœcesis, ut patet ex *S. 14. c. 9. de reform.*, si tamen unita est, non per hoc desinit esse subjecta Episcopo, in cujus diœcesi sita est (*c. 2. h. t. et cit. Can. Monasteria*). Idem dic, si uniatur monasterio exempto; quia Prælati exemptus per accidens ratione rei unitæ subjici potest Ordinario.

2.º Jus visitandi et exigendi rationes ab administratoribus, qui Episcopo singulis annis eas reddere debent, non obstantibus quibuscumque privilegiis, et consuetudine etiam memorabili (Trid. *Sess. 22. c. 8. et 9. de reform.*) Excipiuntur ibi à visitatione Episcopi loca pia et Religiosa, quæ sub Regum immediata protectione sunt, sine quorum licentia Episcopus talia loca visitare non potest: uti et hospitalia Ordinum militarium, et aliorum Religiosorum; nam *Clem. 2. §. ut autem h. t. et Trid. l. c.* loquitur solum de hospitalibus, collegiis, et confraternitatibus laicorum, non Re-

a—Agitur de hac materia in Sexto, Clementinis, et Extravag. comm. *hoc tit.*—In Decreto *Can. 10. et seqq. 16. q. 7. et 18. q. 2.*—In Trid. *Sess. 7. c. 15. Sess. 14. c. 5. in fin. Sess. 22. c. 8. 9. Sess. 23. c. 18. Sess. 25. c. 8. de ref.*

gularium, *Fagn. c. 4. ad hæc h. t.*, ubi plura de his legere poteris; sed et attende, quod decretum istud Tridentini non ubique cum tanto rigore et amplitudine receptum sit.

Stephanus Uveyms in Constitutiones 24 ex antiquo jure desumptas, et per Trid. innovatas *Constit. 46. n. 13.* interpretatur, Trid. ideo excepisse à visitatione Episcopi hospitalia sub immediata protectione Regum, quia satis videtur confisum fuisse eorum curæ et sollicitudini. Verum præstat hic referre allegationes, prout legantur in folio Cong. Conc. 18 Maji 1726 in causa Senogallien, exarato à Bened. XIV, tunc ejusdem Congr. Secret. apud Thesaur. resol. tom. 3. f. 322. §. *Quoad hospitalia* ibi. «Quoad hospitalia et Confraternitates, quæ sunt sub immediata protectione Regum, ea quidem sunt exempta à visitatione Episcopi juxta *cap. 8. sess. 22. de ref.*; sed hæc immediata Regum protectio, quæ eximit à visitatione juxta citatum *cap. 8.*, non eximit à redditione rationis; quo circa in sequenti *cap.* in quo agitur de redditione rationis, nulla fit mentio dictæ regie protectionis, uti ponderat *Fagnan. in cap. De xenodochiis n. 17 et seq. de Religiosis domibus*, et firmavit Rota *decis. 493 num. 7 et 8. cor. Certo.*» (Circa hanc rationis redditionem respectu hujusmodi hospitalium monet *Gaudentius tom. 4. de visitatione cap. 3. dubit. 9. sect. 2 n. 18.* attendendam esse consuetudinem, ne lites excitentur inutiles non sine dispendiis et scandalo.) «Item regia protectio debet implorari in limine erectionis, ut suffragetur; uti late ostendunt *Cavalcant. de brachio regio, part. 9 n. 3., Menoch. cons. 721. Ricciull., Lucubr., Eccles. lib. 4. c. 15. n. 10. Seraphin. dec. 4025.* et respondit hæc Sacra Congregatio die 10 Decemb. 1624. Episcopo Leirien, sacra Limina visitanti *tom. 45. Decret. fol. 413.* Et quamvis nonnulli existimaverint, conciliarem exemptionem, quæ loquitur de Regibus, extendi etiam ad sublimes Principes, qui regalia in suis ditionibus possident, etiamsi Regis titulum non gerant, uti habetur apud *Barbos. ad cap. 8. sess. 22. de reform.*, alii nihilominus existimant, Concilium esse taxativè intelligendum de Regibus; ex quo quando voluit comprehendere Reges, et alios sublimes ac supremos Principes, jura imperii in suis dominiis habentes, id scivit exprimere; uti habetur *cap. 9. sess. 25. de ref.* et adhæsisse videtur hæc sacra Congreg. quæ respondit, Episcopum Eugubinum posse visitari hospitale majus dictæ civitatis, licet illud à Sede Apostolica privilegium obtinisset, quod gubernari, et regi deberet à septem civibus eligendis, et à Duce Urbini confirmandis, quemadmodum plenè habetur apud *Fagn. in cap. Ad hæc n. 15. et seq. de Religiosis domibus.*

Denique quoad redditionem rationis Episcopo faciendam ab administratoribus hospitalium, excipitur in *cap. 9. sess. 22. de reform.* casus, in quo aliter cautum fuisset in institutione et fundatione; nisi tamen administratores essent negligentes in adimplenda mente fundatorum: in quibus circumstantiis Episcopus, quamvis in fundatione exclusus ab exigenda rationum redditione, excludi non posset, uti probat text. in *cap. Tua nobis, ibique Fagnan. num. 12. et seq. de testam. et in cap. Ad hæc num. 58 et 59: de Religiosis domibus.*»

340. Q. II. *Quid juris habeat Episcopus in locis piis auctoritate ordinaria non erectis?*

R. Non habet jurisdictionem in talibus locis, sed id solum ei permittitur, ut post mortem fundatoris videre et inquirere possit, an mens et voluntas fundatoris impleatur. Tridentin. *cit.* Sess. 22. cap. 8. *de refor.* et cap. 17. *de testam.* ibi: *quod in omnibus etc.* Ipse autem fundator, quamdiu vivit, immutare et in usum profanum convertere potest talia pia loca; non verò hæredes, qui ad implendam voluntatem defuncti cogi possunt.

341. Q. III. *An Episcopus loca Religiosa mutare possit in alium usum?*

R. 1.º Negative: *Clem. 2. pr. h. t.* Trid. Sess. 25. cap. 8. *de reform.*, ubi unicus excipitur casus, si scilicet loca ista non possent deservire tali usui, ad quem deputata sunt.—2.º Episcopus monasteria Regularium non potest convertere in collegia clericorum sæcularium, nisi gradatim procedendo. Et quidem tentanda est reformatio per Religiosos ejusdem monasterii, tum per Religiosos strictiores ejusdem Ordinis, tum per Religiosos diversi Ordinis: tandem his omnibus deficientibus, Clerici sæculares ab Episcopo introduci possunt (*c. 6. hoc tit.*)

342. Q. IV. *Quæ solemnitates requirantur ad erectionem novi monasterii?*

R. 1.º Ex Trid. S. 25. c. 3. *de regg.* requiritur:—I. Consensus Diocæsani.—II. Consensus Principis territorialis de praxi et consuetudine.—III. Vocandi et audiendi sunt ab Episcopo ii, quorum interest: ut Parochus loci, et Religiosi vicini, et locorum incolæ—IV. Ut in novo monasterio erigendo saltèm duodecim personæ sustentari valeant.—V. Ut interposita legitima appellatione ad S. Sedem, seu S. Congr. negotiis Regularium præpositam, interim nihil innovetur. Hæc omnia habentur in Constit. Clem. VIII *Quoniam ad institutam* 1603, die 23 Julii; Greg. XV Const. 34 *Cum alias*: Urbani VIII Const. 45 *Romanus Pontifex*. Præterea Ordines mendicantes privilegia habent, ne alii Ordines in paupertate fundati in vicinia ad 140 cannas fundentur; olim ad 300 cannas, ne scil. alter alteri gravamen inferat.

2.º Gravamen à vicinis Religiosis objiciendum, debet esse notabile et hoc ferè unicum, quòd præexistentes Religiosi saltèm duodecim sustentari non possent; hæc enim causa exprimitur in citatis Constitutionibus; unde illa causa, quòd concursus fidelium ad Ecclesias priores monasterii minueretur, nihil officit in hoc puncto, uti nec illa inter Regulares decendæ juventuti vacantes, quòd frequentia scholasticorum decreceret, quia præstat etiam paucos docere, et benè, quam multos et sine effecto. Multò minùs opponi potest, quòd fideles apud novos Religiosos eligere possunt sepulturas, anniversaria, sacra et hujusmodi: nam hæc et similia sunt meræ facultatis, et nulli præjudicantia.

3.º Gravamina à contradictoribus opposita tenetur Episcopus exhibere Religiosis erectionem monasterii petentibus, ut defendere se possint: *Constit. 41. Pii V incip. Etsi Mendicantium*. Imò si videt Episcopus, vel gravamina esse futilia et insufficientia, illa rejicere potest; vel evidens

esse novos Religiosos nulli gravamini fore præexistentibus, tunc iis etiam non requisitis, licentiam erigendi concedere valet, *cit.* Const. Greg. XV §. 3. *volens*, ubi alternativè duo præcipiuntur, ne Episcopus det licentiam, nisi vicini vocati et auditi fuerint, vel aliis Ordinariis locorum constiterit.

4.º Extra Italiam, et insulas adjacentes ad erectionem novi monasterii non requiritur consensus Papæ, sed sufficit licentia solius Episcopi cum aliis requisitis: nam licet consensus iste jure antiquo necessarius fuerit (*c. un. de excess. Prælat. in 6, et c. un. h. t. in 6.*), tamen jure recentiori Trid. et cit. decretorum, non requiritur nisi licentia Episcopi.—Nec obstat. Innoc. X Const. 27. *incip. Restaurandæ*: nam ut patet ex summano ei præfixo, et ex §. 2 et 3, tota ista dispositio procedit de monasteriis extinguendis et erigendis in Italia et insulis adjacentibus.—Vide Donat., *Fag. in c. non amplius, de inst. à n. 66, Reiff. hic. à n. 38, favetque praxis Germaniæ.*

343. Q. V. *An Religio Schol. Piar. privilegium habeat erigendi suas domos sine aliorum Regularium consensu?*

R. Affirmativè, ex Const. Clem. XII *Nobis* 1731, Kalend. Maji §. 3 ad 4. et §. 6. «Demùm iisdem Clericis pauperibus Matris Dei, qui à Scholis Piis denominantur, illorumque Præposito generali et Superioribus, quocumque nomine nuncupatis, concedimus, ut ubique locorum, in suo tamen singulari districtu, domos et conventus regulares juxta Concilii Trid. decreta, pro pueris cujuscumque ordinis et conditionis, in quibusvis liberalibus disciplinis Latinis et Græcis, et scientiis, etiam majoribus à se instituendis collegia, seminaria et convictus ex sola licentia Ordinariorum, nulloque aliarum personarum cujusvis Ordinis, etiam Mendicantium, et cujuscumque Congregationis Clericorum Regularium, etiam Soc. Jesu, requisito consensu condere, fundare et erigere liberè et licitè possint et valeant, etiam non servata distantia, quæ ab antecessoribus nostris Romanis Pontificibus ad centum et quadraginta cannas, sive aliud plus, minus accuratum spatium, ab uno ad aliud Religiosorum hominum cœnobium, seu conventum servanda præscribitur etc.» Ex quo textu patet:—1.º Quòd seclusa quæstuatione, Religio Scholarum Piarum ubique non solum domos suas Regulares, sed etiam collegia et seminaria pro scholasticis adolescentibus erigere liberè possit.—2.º Quòd sufficiat sola licentia Ordinarii conformiter Tridentino; adeoque non requiratur consensus Papæ.—3.º Quòd nulla sit obligatio requirendi consensum Regularium aliorum, neque servandi distantiam ad 140 cannas.—4.º Quòd iidem Clerici in domibus et collegiis, seu in publicis suis scholis tradere possint præter scholas minores, etiam scientias majores, idque antea licuisse et licere, ut clariùs circa hoc punctum docendi habetur §. 3. *ad 4, et §. 5 ne verò* citatæ Const. Simile privilegium erigendi domos Regulares habent Carmelitæ Discalceati à Clem. IX concessum 1668, die 6 Octobris, cujus mentio fit in cit. Constit. §. 3 ad 4. Item Clerici S. J. Const. Gregor. XIII *incip. Salvatoris* 1576, die 30 Octobris. Sed hoc privilegium Societ. Jesu, nisi recentius renovatum fuisset, revocatum est per Urbanum VIII *cit. Const. Romanus*

Pontifex §. 1. *cum itaque*, ubi antecedentia similia privilegia, etiam specificè et singillatim exprimenda revocantur, cassantur, abrogantur et annullantur.

De erectione novi Ordinis Religiosi dixi *tit. de Regg.* vide *c. fin. h. t. c. un. eod. in 6*, et de mulieribus Beguinis, et Religiosis Fratricellis *Clem. 1. eod. et Extrav. an. Joan. XX eod.*

TITULUS XXXVII.

DE CAPELLIS MONACHORUM ET ALIORUM RELIGIOSORUM. ^a

344. *Nota.* Capellam dici vel à capiendo populo, vel à caprinis pellibus, quibus olim in V. T. Tabernaculum nobile tegebatur. Lex. Kahl. Quoad rem in sensu juris Can., capella significat vel altare, aut oratorium in Ecclesia extructum, vel ædiculum à templo separatam; vel conformiter huic rubricæ Ecclesiam Parochialem, modò non sit collegiata.

345. Q. I. *Cui competat jurisdictio et administratio in capellis, seu Ecclesiis monachorum?*

R. 1.º Si capella unita est monasterio jure semipleno, seu quoad temporalia tantùm, ità ut decimæ et alii fructus obviant monasterio, tunc jus instituendi perinet ad Episcopum, et sola præsentatio ad monasterium, nisi et hæc alteri competeret: atque eo casu institui debet Clericus secularis, tanquam vicarius perpetuus, assignata ei congrua portione (*c. 34. de præb. et Trid. sess. 24. c. 13. de refor.*)

2.º Si capella, seu Parochia unita sit monasterio pleno jure, hoc est, quoad temporalia et spiritualia, ità ut cura animarum translata sit in monasterium, tunc Prælatus seu rector principalis instituet ibi vicarium secularem perpetuum, vel temporalem pro arbitrio Episcopi (*Trid. sess. 7. c. 7. de ref.*), nisi Ecclesia illa consueverit per vicarios Regulares administrari: constit. S. Pii V *Ad exequendum 1557, calend. Nov.*

3.º Si capella unita est monasterio jure plenissimo, hoc est, quoad Clerum et populum, tota jurisdictio quasi Episcopalis est penes Prælatum, et nullo modo penes Episcopum: et tunc Parochus secularis aut Regularis subest tantùm Prælato. Cetera de his dixi in *tit. de Præb. et tit. de Inst.* Circa portionem (ne major sit 100 scutis, vel minor 50 scutis) assignandam vicario, disponit Pius V Const. cit.; sed plerùmque locorum consuetudo attenditur, uti etiam circa socium unum, vel alterum, vel plures addendos Religioso extra claustrum in Parochia viventi; atque ità non stringunt antiqua jura *c. 3. et fin. h. t. c. 2. 5. de stat. monach.*, licèt expediat illa observare.

346. Q. II. *An Parochus, vel alius Clericus Episcopo diocesano inferior*

^a.—Agitur de his in Sexto *hoc tit.*—In Decreto 16. q. 1 et 2.

habeat intentionem suam in jure communi fundatam super subjectione capellarum in suo territorio sitarum?

R. Negative, ex *c. 2. h. t.*; ubi Parochus S. Cæciliæ cogitur probare, et tantum obtinet, quantum probat, scilicet baptismum et scrutinium seu examen catechizandorum; et *c. fin. de off. Archid.* compellitur Archidiaconus ad probandam subjectionem. Si verò intentio eorum fundata fuisset in jure comm., relevati fuissent ab onere probandi, sicut relevatur Episcopus; ergò.—Ex quo solvitur *c. 6. 7. de Religios. dom. c. 11. de M. et O. et c. 2. h. t. ibi: debet de jure com.*; nam hæc non est decisio Pontificis, sed mala allegatio partis.

Hucusque actum est de juribus et obligationibus Clericorum et Regularium; nunc agetur de juribus et obligationibus, quæ Ecclesia, alii, vel alii Ecclesiæ debent: uti est jus patronatus, pensionis, consecratio Ecclesiæ, administratio sacramentorum, observatio festorum et jejuniorum, reparatio et immunitas Ecclesiarum.

TITULUS XXXVIII.

DE JUREPATRONATUS. ^a

347. *Nota I.* Jus patronatus in jure civili accipi pro eo jure, quod habet dominus in servum manummissum (*tit. ff. de jurepatr.*), estque receptum jure Canonico *Can. 61. liberti 12. q. 2.* At in præsentem, jus patronatus est: Potestas præsentandi Clericum instituendum ad beneficium vacans. Et hoc jus est spirituale; non quidem formaliter, sed connexivè, qui antecedenter annexum est officio spirituali, ad quod Clericus presentatur; sicut paramenta antecedenter dicuntur sacra connexivè, quatenus ordinantur ad divina mysteria (*Can. 42. 44. d. 1. de consecr.*) Licèt autem per prima quinque sæcula nihil legatur de isto jure; tamen deinde, ut Ecclesia alliceret benefactores ad fundanda templa et beneficia, generaliter eis concessit hoc jus patronatus, et ad illud, licèt spirituale sit, laicos habilitavit (*Can. 29. et seqq. 16. q. 7. c. 5. hujus tit.*)

Nota II. Jus patronatus dividi:—1.º *In laicale*, in quod alicui competit ex titulo patrimonii profani, sive illud habeat persona laica, sive Ecclesiastica. *Ecclesiasticum*, quod alicui competit ex titulo spirituali, v. g. ratione dignitatis aut beneficii. *Mixtum*, quod aliquibus partim ratione Ecclesiæ, partim ratione patrimonii profani competit: ut si Ecclesia fundum dedit, et Clericus vel laicus ex suo patrimonio aliquam Ecclesiam extruxit et dotavit; tunc enim jus patronatus ratione Ecclesiæ fundantis

^a.—Agitur de hoc in Sexto, et Clementinis *h. t.*—In Decreto 16. q. 5. et q. 7. *Can. 26. cum seqq.*—In Trid. Sess. 14. c. 12. 13. et Sess. 22. c. 11. et Sess. 24. cap. 3. in *fin. et cap. 18. et Sess. 25. cap. 9. de reform.*